

## Kronika

En stad ska leva. Så låt Stockholms fria grupper affischera fritt, menar Knut Carlqvist.

## Noll tolerans?

våras fick Nya Pistolteatern en räkning för borttagning av affischer. 2 000 kronor plus moms, från ett halvstatligt arbetsbolag. Det kampanjas för en renare stad och då ska det affischeras lite överallt, det ger "ett plotttrigt och ofta negativt intryck", tycker gatu- och fastighetskontoret. Överklagning ska ske på Arebolagens därför avsedda pelare och kilda anslagstavlor. Inte på byggplank och stuprännor. I tiden när aktivister tapetserade staden med uppspökade med vattenglas, kunde de bortfällas om de togs på ningen. Det räckte inte med att ha en rulle affischer under armen och en hink i handen. Numera används inte vattenglas utan frystejp. Likafullt: Står det Nya Pistolteatern under affischen så skickas räkningen dit, rundligt tilltagen. För skulder brott styrkas, numera räcker det med att teatern har vinning av affiseringen.

En politisk förvaltning övergår i byråkratiska ängsfång, som bottnar i reställningen att den är förvaltningens dom, är tidstypiskt. Om skala har det redan äffat i Ryssland.

Man vill knäcka en misshaglig teatergrupp kan göra det en enkel marknadsföringsinsats. Och anta att jag tar en runt affischer för *Costi fan tutte* under armen och lubbar ut. Kommer fastighetsbolagen att fakturera Operan?

Fastighetsägare och företagare i city vill ha slutbegrepp. Frågan är om en upppejpad affisch är önskelista. Jag har besökt några huvudstäder och vill påstå att de tillhör de prydligare. Likafullt har närpolisen i Klara uktorent gett järnet. De vill ha ordning på innerstan. Id för slags ordning?

Nolltolerans, heter det. En dagtidsanpassad nolltolerans från ordet, dock. Polisen får gärna rensa bland langare och buskar, men sänt är klöver ut. Att pungslå friteatrar och rappare är in.

Staderna får snurrstolarna att brinna på gatukontoret. Stan kan säga vad fastighetsbolagen kräver in, men det finns en affärsidé. Att nyttja offentlig plats till annat än vad den är avsedd för är inte gratis, det kräver tillstånd. Och tillräckligt man ta ut avgift för. Dela sen in stan i distrikt och lease ut reklamföretag, ge dem monopol och låt dem kassera in i (Det är inget nytt, så fungerade förvaltningen redan på 1800-talet.) Sen kan polisen upprätthålla monopolen, den är ju i stort fall belastar den inte gatukontorets budget.

Om gatukontorets uttalande (GFN 990202) i *kurzer nennung*.

En politisk förvaltning övergår i indrivningsverksamhet i byråkratiska näringsfång, som bottnar i föreställningen att förvaltningens egendom, är tidstypiskt. I stor skala har man inträffat i Ryssland, här går det mer ordnat till.

Läget förvåras för friteatrar och den ofriserade musiken. Dramaten och Operan med rundliga anslag har råd att era. Skivbolagen vräker ut pengar på marknadsföring, urageband som knappt klarar amorteringarna på musikinstrument och tjänar tre lappar per spelning och föreningar kar ferster och konserter, var ska de ta pengarna ifrån? Om man pyntar nålpen till skådisar och ljussättare? En fastighetskontrollerad och bidragsstyrd kultur är stendöd. Där är fel område för noll tolerans. Vi borde glatt tolerera många fria teatrar och musik-

faktiskt hankar sig fram på nätkämnerna. Och frågan ska diskuteras i Kulturhuset klockan 19.

19 februari 1999

KNUT CARLQVIST



# Den påvliga slakten i Béziers

Medeltiden var inte mörk, men kontrasterna var stora. Gunder Andersson har läst Michael Nordbergs essäer.

Jag tippar att inte värst många turister som besöker Mallorca känner till George Sand eller att hon där hade en passionerad kärlekshistoria med Chopin.

## Historia

Michael Nordberg  
*Eldsjälen från Mallorca och andra medeltida skribenter*  
Rabén Prisma, 1998

Men än färre, och det vågar jag ta gift på, vet ett dyft om den Ramon Llull som förärtas en jättestaty mitt i Palma de Mallorca. Det är inte konstigt. Trots att Llull (1232–1316) hörde till medeltidens intellektuella giganter har hans rykte av någon anledning haft svårt att nå Sverige.

Denne missionär som skrev romaner och mycket annat (se nedan) har skyttat förbi i texter av Sten Lindroth, Peter Nilsson och Tore Frängsmyr. Men det är först nu, i ett av kapitlen i Michael Nordbergs nya medeltidsbok, som vi får en någorlunda heltäckande bild av denne märklige man. Trots att han började studera vid 32 års ålder och bokdebuterade vid 35 hann han skriva uppåt 270 skrifter i de mest skiftande ämnen.

## Roman på 3 000 sidor

Vissa var tunna häften, men de flesta var betydligt tjockare. En av romanerna är på 3 000 sidor. Att han ständigt var på resande fot i medelhavsområdet, från Paris i norr till Cypern i öster, föreläste vid universitet, deltog i det politiska och religiösa maktspelet, grundade kloster och undervisningsanstalter gjorde inte prestationen sämre. Man kan kalla Llull en renässansmänniska innan renässansen – om man nu alls ska befatta sig med den sortens gränsdragningar.

## Ångrar sina eskapader

I sin ungdom skrev han trubadurlyrik, mot slutet av sitt liv i Augustinus efterföljd en sorts självbiografi där han tog avstånd från sin ungdoms eskapader i sänghalmen. Han envisades konsekvent med att skriva lärda verk på folkspråket katalanska, inte latin som brukligt var. Detta när han inte skrev en första version på arabiska, som sedan översattes. Samtidigt propagerade han för ett världsspråk (en föregångare till esperanton), baserat på latinet.

Llull var den kristne teologen som försvarade både islam och judendomen, humanisten som hade idéer om en maskin som skulle inrymma allt vetande (jfr datatekniken!) och inte minst pacifisten i en värld där ett barbari med kristna (läs: romersk-katolska) förtecken grep omkring sig.



Tro och kunskap. Matematiker och astronom på 1200-talet.

Han var kort sagt alldeles fel, mer fel än de flesta.

Han betecknade människan som ett djur bland andra – bara det en närmast hädisk tankegång. Det måste betecknas som ett herrans under att han tilläts leva och verka fritt och dog en naturlig död, över 80 år gammal. Det var inte värst svårt att under denna (korstågs)tid hamna på kättersbålet, eller bli tagen av daga på annat vis, just som feltänkare.

Han envisades med att skriva lärda verk på folkspråket katalanska, inte latin som brukligt var.

En av hans idéer var att skapa en internationell domstol för brott mot mänskligheten (jämför Nürnbergprocessen eller domstolen i Haag). Hade en sådan funnits på 1200-talet hade påven Innocentius III legat om möjligt ännu värre till än våra dagars etniska mördare Karadzic och Mladic.

Vilka vidrigheter som begicks i religionens namn berättar Nordberg om i en annan essä: *Kättarna i Languedoc*. Languedoc låg i Occitanien, och där talades occitanska, det språk som senare kom att kallas provensalska och som försett världen med en Nobelpriktare i litteratur, Frederic Mistral. Redan på 1100-1200-talet fanns där "en blomstrande kultur, trubadurlyriken kom att tillhöra världslitteraturen.

I södra Frankrike höll man sig vid den tiden med en egen tolkning av kristendomen, katharism-

en, en trosföreställning och en kyrka som under 100 år var en betydande maktfaktor. Enkelt uttryckt gick den ut på att Gud och Satan var jämbördiga potentater, inte – som i kristendomen eller judendomen – att Gud var överordnad. Därmed hade man också löst teodicéproblemet, alltså var en allsmäktig Gud tillät ondskan. Han hade helt enkelt inte mer att säga till om än Djävulen.

Detta var *a pain in the ass* för flera påvar, men först Innocentius III gick från polemik till handling. Med bistånd av en motsträvtigt muttrande kung, Filip August i Paris, mobiliserades år 1208 feodalherrar från norra Frankrike till ett tredje korståg, nu mot katharerna (eller albigenerna, som de också kallades). I juli 1209 intogs staden Béziers och hela befolkningen, 15–20 000 personer, slaktades. Som det beskrivs i en samtida krönika:

Då började ett fruktansvärt martyrium och mord. Baroner, damer och små barn, män och kvinnor, alla avklädda och nakna, högs ned och styckades med vässade svärd; kött och blod, hjärnor och bälar, lemmar och uppsprättade, klivna kroppar, levrar och utragna, sönderhackade inälvor låg mitt på torget som om de hade regnat ned, ty av allt blod som där hade utspills var jorden och marken alldeles röd. Man eller kvinna, ung eller gammal, ingen fanns kvar, ej heller något kreatur, om det ej gömtes. Staden var förstörd och elden hade antänts.

Man befinner sig onekligen långt från riddaridealen i *Ivanhoe*. Till saken hör att denna text skrevs av en man som stödde riddarsidan.

Och på samma vis fortsatte det, i stad efter stad. Hur många som togs av daga i denna påvliga aktion för den rätta tron är svårt att säga, sentida historiker har beräknat siffran till en miljon.

Parentetiskt kan man ju undra: när nu staten ska ge pengar till en svartbok om kommunismens illgärningar vare det kanske på sin plats att gå vidare och statistiskt redovisa den kristna kyrkans blodiga historia.

Andra essäer i Nordbergs bok handlar om trubadurlyriken, barnuppföstran, kvinnosaken ur medeltidsperspektiv och François Villon. Ingen talar väl längre om "den mörka medeltiden". Men allt var minnsann inte ljus. Michael Nordberg är mannen att på ett engagerande vis dra fram både det ena och det andra.

GUNDER ANDERSSON

## Citaten

Dessutom finns det en relevant kritik mot *Ecce homo* att utställningen sexualiserar Jesus som i Bibeln var helt asexuell. Jesus var varken hetero eller homo. Varför måste bögar och lesbiana försöka tvångssexualisera Jesus när han uppenbarligen inte tyckte att sex var viktigt? Har bögar och lesbiana det så tacksigt ställt med förebilder att de måste hitta på homoläggningar på personer som bevisligen inte haft minsta intresse för homosexualitet?

– Alexander Bard i m2 1/98

